

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 17Co/822/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6713214487
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 12. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Renáta Deáková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2015:6713214487.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici, ako súd odvolací, v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Renáty Deákovovej a sudcov JUDr. Zity Nagypálovej a Mgr. Dušana Ďuriana v právnej veci navrhovateľa Prvá stavebná sporiteľňa, a. s., Bajkalská 30, 829 48 Bratislava, IČO: 31 335 004, proti odporcom 1/ R. E., nar. XX. XX. XXXX, 2/ D. E., nar. XX. XX. XXXX, obaja trvale bytom E. XX, XXX XX, a 3/ L. P., nar. XX. XX. XXXX, bytom O. XXX/X, XXX XX Q., zastúpených Mgr. Iankom Troiakom, advokátom so sídlom Advokátskej kancelárie vo Zvolene, Dukelských hrdinov 34, 960 01, v konaní o zaplatenie 13 703,01 Eur s príslušenstvom, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Zvolen č. k. 11C/240/2013-61 z 11. 04. 2014, takto

rozhodol:

Rozsudok okresného súdu potvrdzuje.
Trovy odvolacieho konania odporcom nepriznáva.

odôvodnenie:

Okresný súd odvolaním napadnutým rozsudkom sčasti vyhovel návrhu navrhovateľa a uložil odporcom 1/ až 3/ povinnosť zaplatiť mu 5 546,14 Eur s 5 % úrokmi z omeškania ročne počítanými zo sumy 5 546,14 Eur od 01. 08. 2013 do zaplatenia, ktoré im povolil splácať po 60,- Eur vždy do 20. dňa v mesiaci pod hrozbou straty výhody splátok pri nezaplatení čo i len jednej z nich, počnúc dňom právoplatnosti tohto rozhodnutia (prvý výrok), s tým, že plnením niektorého z odporcov zaniká povinnosť platiť ďalším odporcom v rozsahu tohto plnenia (druhý výrok); v prevyšujúcej časti návrh navrhovateľa zamietol (tretí výrok), a konštatoval, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania (štvrtý výrok). Z vykonaného dokazovania považoval za preukázané, že v prejednávanej veci ide o spor zo zmluvy o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, ktorá bola medzi účastníkmi konania (navrhovateľom a odporcami 1/ až 2/) uzavretá 06. 09. 2005. Odporkyňa 3/ bola ručiteľkou odporcom 1/ a 2/. Navrhovateľ písomným podaním zo dňa 19. 03. 2013 odstúpil od tejto úverovej zmluvy a domáhal sa zaplatenia sumy v celkovej výške 13 151,91 Eur, vyčíslenému ku dňu odstúpenia od zmluvy. Spor vznikol zo zmluvy, uzavretej medzi peňažným ústavom pri výkone jeho obchodnej činnosti (poskytovanie úveru) a spotrebiteľom, preto ho treba posudzovať vo svetle cieľov Smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách. Úverová zmluva je absolútnym obchodom v zmysle § 261 ods. 6 písm. d) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka (ďalej v texte aj „ObZ“). Súd však nemohol pri rozhodovaní v tejto veci opomenúť aplikovanie § 54 ods. 1 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej v texte aj „OZ“) vo vzťahu k úrokom a k odstúpeniu od zmluvy. Popretím úveru ako absolútneho obchodu sa nemôže rozumieť stav, ak súd aplikuje § 54 OZ, ktoré má svoj obsah a ktorým zákonodarca sledoval dôležitý cieľ v spotrebiteľských zmluvách bez ohľadu na typ zmluvy, teda aj v prípade absolútnych obchodov, ktoré sú regulované obchodným zákonníkom bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy. Zo žiadneho ustanovenia zákona nevyplýva, že by z pôsobnosti § 54 ods. 1 OZ boli vylúčené niektoré typy spotrebiteľských zmlúv. Preto § 54 ods. 1 OZ reguluje aj absolútne obchody. Zmluvné podmienky, upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchýliť od

tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je ustanoveným lex specialis s dopadom na všetky spotrebiteľské zmluvy a teda aj na odložené platby v spotrebiteľských vzťahoch, vrátane úverov. Ak by z pôsobnosti § 54 ods. 1 OZ mali byť vyňaté niektoré typy spotrebiteľských zmlúv, zákonodarca by to explicitne upravil. To platí aj na typy zmlúv, upravené v Obchodnom zákonníku. Presadzovanie obchodného práva na inštitúty upravené v Kódexe o občianskych právach len s poukazom na argumentáciu o úveroch ako absolútnych obchodoch, je argumentačne zjednodušené. Sám zákonodarca napríklad pri spotrebiteľských úveroch, medzi ktoré patria aj úvery, neodkázal pri odstúpení od zmluvy na úpravu Obchodného zákonníka, ale odkazovou poznámkou pod č. 19 pri § 5 zákona č. 258/2001 Z. z. odkázal na právnu úpravu v Občianskom zákonníku, aj keď za spotrebiteľské úvery sa považujú aj úvery ako absolútne obchody a Obchodný zákonník má vlastnú úpravu odstúpenia od zmluvy. Aj keď podľa legislatívnych pravidiel vlády nemajú odkazové poznámky normatívnu povahu, uvedený odkaz zákonodarcu názory o absolútnej prednosti právnej úpravy obchodného práva na spotrebiteľské úverové vzťahy relativizuje.

Súd pri svojom rozhodovaní za právne významný považoval právny úkon navrhovateľa, ktorým bolo a je odstúpenie od úverovej zmluvy. Stalo sa tak prípisom navrhovateľa zo dňa 19. 03. 2013.

Podľa § 48 OZ môže účastník odstúpiť od zmluvy, len ak je to v tomto alebo v inom zákone ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté; odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje, ak nie je právnym predpisom ustanovené alebo účastníkmi dohodnuté inak. Podľa Občianskeho zákonníka sa zmluva zrušuje s účinkami od začiatku (ex tunc - § 48 ods. 2) a tým zanikajú práva a povinnosti zo zmluvy. Momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti z porušenia práva (bezodôvodné obohatenie, náhrada škody). Účastníci zrušenej zmluvy si majú navzájom vrátiť už vykonané plnenia (§ 457 OZ). Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré na rozdiel od ustanovení Občianskeho zákonníka zaväzujú spotrebiteľa nad rámec povinností, vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka, evidentne porušujú postavenie spotrebiteľa. Súd pri svojom rozhodovaní prihliadal aj na to, že je to dodávateľ (navrhovateľ), ktorý naformuloval úverovú zmluvu (štandardnú typovú zmluvu) a dobrovoľne sa rozhodol využiť ustanovenia zmluvy o odstúpení, aj keď existujú aj iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia (napríklad výpoveď, strata, výhoda splátok). Súd nepopiera úver ako absolútny obchod a ani dôvodnosť aplikácie Obchodného zákonníka, avšak prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva vrátane ustanovení § 52 až 54 OZ.

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dvojaká úprava kúpnej zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dualistická právna úprava uznania dlhu, zmluvných pokút, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy). Niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na vadnosť právneho úkonu má dopad aj právna úprava, regulujúca vzťahy v zásade medzi obchodníkmi a peňažnými ústavami, ak Občiansky zákonník ako Kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre nepodnikateľov výhodnejšia. Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je preto potrebné vykladať tak, že v prípade dualistickej právnej úpravy inštitútov súkromného práva sa na spotrebiteľské právne vzťahy nepoužije obchodné právo (Obchodný zákonník), ak aplikáciou konkrétnej zmluvnej podmienky by sa postavenie spotrebiteľa oproti občianskoprávnej úprave zhoršilo. Ustanovenie § 54 ods. 1 OZ je dôsledkom transpozície článku 8 Smernice, ktorá síce neharmonizuje dualistické právne úpravy inštitútov súkromného práva, no na druhej strane nebráni ani regulácii, akú predstavujú ustanovenia § 54 ods. 1 OZ a ktoré bránia akémukoľvek zhoršeniu postavenia spotrebiteľa oproti tomuto zákonu. Klausula o odstúpení od zmluvy nie je ničím iným ako poistením zachovania všetkých práv veriteľa, vrátane úrokov a poplatkov len s ďalším zvýhodnením, a to o úroky aj za úverové obdobie, ktoré ešte nenastalo. Dohoda o odstúpení zaväzuje odporcov platiť úroky aj za obdobie, ktoré má ešte len nastať v budúcnosti. V danom prípade odstúpením od zmluvy došlo k zrušeniu uzavretej úverovej zmluvy od začiatku; preto neprichádza do úvahy uspokojenie pohľadávky navrhovateľa na zaplatenie úrokov na základe uzavretej zmluvy.

Navrhovateľ má právo na zaplatenie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 ods. 2 a § 457 OZ. Súd z úverovej zmluvy a zo špecifikácie splátok zistil, že odporcovia 1/, 2/ čerpali úver v celkovej výške 13 161,38 Eur, splátili 7 615,24 Eur; rozdiel medzi čerpaním a splátkami je 5 546,14 Eur. Odporkyňa 3/, ešte kým nebola zastúpená advokátom, z opatrnosti namietala premlčanie dlhu, lebo nevedela, kedy odporcovia 1/, 2/ prestali dlh splácať. Z predloženej špecifikácie dlhu vyplýva, že odporcovia 1/, 2 zaslali naposledy splátku vo výške 77,34 Eur dňa 21. 02. 2013 a medziúver bol čiastočne vyrovnaný 19. 03. 2013 sumou 1 582,70 Eur. Podľa § 107 ods. 1, 2 OZ súd nepovažoval vzhľadom na splácanie úveru odporcami 1/, 2/ dlh ani čiastočne za premlčaný. Preto ich zaviazal spolu s odporkyňou 3/ na

zaplatenie bezdôvodného obohatenia vo výške 5 546,14 Eur, čo je rozdiel medzi čerpaným úverom a uskutočnenými splátkami.

Keďže odporcovia sa dostali do omeškania s plnením svojho peňažného dlhu, podľa § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a § 3 ods. 1 Nariadenia Vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z. súd zaviazal odporcov aj na zaplatenie úrokov z omeškania v požadovanej výške 5 % ročne z dlhovanej sumy; odstúpenie od zmluvy bolo odporcom 1/, 2/ doručené 22. 03. 2013, odporkyňi 3/ dňa 26. 03. 2013; navrhovateľ vyzval odporcov 1/, 2/, aby dlhovanú sumu zaplatili do 5 dní od doručenia odstúpenia od úverovej zmluvy; návrhom však žiadal uložiť odporcom 1/ až 3/ povinnosť zaplatiť úroky z omeškania len od 01. 08. 2013 až do zaplataenia dlhovanej sumy. V tejto časti považoval súd návrh navrhovateľa za dôvodný a v prevyšujúcej časti návrh navrhovateľa zamietol.

O trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O. s. p.“), podľa ktorého, ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiaden z účastníkov nemá na náhradu trov právo.

Po preukázaní finančnej a sociálnej situácie (predložením rozhodnutí o výške starobných dôchodkov) umožnil odporcom 1/ až 3/ podľa § 160 ods. 1 O. s. p. dlh splatiť v 60,- Eur mesačných splátkach.

Proti uvedenému rozsudku podal navrhovateľ včas odvolanie. Žiadal, aby odvolací súd rozsudok okresného súdu v časti, ktorou bol návrh zamietnutý, v časti stanovenia mesačných splátok vo výške 60,- Eur mesačne a v časti nepriznania náhrady trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Odvolanie odôvodnil tým, že súd prvého stupňa nesprávne posúdil vzťah medzi navrhovateľom a odporcami 1/ až 3/, ako aj odstúpenie od úverovej zmluvy výlučne podľa Občianskeho zákonníka (§ 48, § 52 až § 54 OZ), čím pochybil hneď v počiatku aplikácie právnych predpisov, keďže v odôvodnení napádaného rozsudku cituje § 52 ods. 2 OZ v znení, v akom Občiansky zákonník v čase rozhodovania ešte nebol účinný, pretože nadobudol v takom znení účinnosť až 13. 06. 2014. Preto je nepochybné, že súd pri rozhodovaní aplikoval neúčinné ustanovenie právneho predpisu.

Súd nepopieral charakter úverovej zmluvy ako tzv. absolútneho obchodu, avšak neaplikoval § 263 ObZ. Úverová zmluva je upravená v § 497 a nasledujúcich ObZ. V § 261 ods. 6 písm. d) ObZ je jednoznačne uvedené, že bez ohľadu na povahu účastníkov sa treťou časťou Obchodného zákonníka riadia okrem iného aj záväzkové vzťahy zo zmluvy o úvere, pričom v zmysle § 263 ObZ sa strany môžu odchýliť od ustanovení tejto časti zákona alebo jej jednotlivé ustanovenia vylúčiť, s výnimkou § 261 a nasledujúcich, ktoré sú tam citované. Ak okresný súd v zmysle § 54 ods. 1 OZ musel posudzovať odstúpenie od zmluvy podľa ustanovení Občianskeho zákonníka, pretože navrhovateľ sa rozhodol zvoliť a poňať do zmluvy odstúpenie od zmluvy a teda odporcom takto zhoršil ich zmluvné postavenie, s týmto názorom vzhľadom na vyššie uvedené ustanovenia Obchodného zákonníka nemožno súhlasiť, pretože sa nejedná o zmluvnú podmienku stanovenú navrhovateľom, ale o zákonnú podmienku všeobecne záväzného právneho predpisu.

Je nepochybné, že právny predpis (Obchodný zákonník) prikazuje zmluvným stranám bez ohľadu na ich povahu aplikovať na právny vzťah medzi nimi ustanovenia Obchodného zákonníka, pričom im zakazuje dojednať ustanovenie, ktoré by pôsobnosť Obchodného zákonníka na právne vzťahy vzniknuté z úverovej zmluvy vylúčilo. Navrhovateľ (v odvolaní nesprávne uvedené odporca - viď č. I. 75 - pozn. odvolacieho súdu) teda pri odstúpení od zmluvy (v zmysle § 506 ObZ) a požadovaní zaplataenia celého zostatku dlhu s príslušenstvom iba dodržiaval zákon, ktorý prikazoval správať sa týmto spôsobom, teda zakazoval správať sa inak, než je v ňom ustanovené. Nešlo o zmluvné dojednanie, ktoré by navrhovateľ odporcom 1/, 2/, 3/ pri uzatváraní zmluvy nanútil, sám právny predpis stanovil následky porušenia zmluvnej povinnosti, ktoré žiadna zo zmluvných strán nemôže ovplyvniť. Takáto aplikácia právneho predpisu nemôže byť chápaná ako neprijateľná zmluvná podmienka, pretože sa nejedná o zmluvnú podmienku, ale príkaz právneho predpisu. V opačnom prípade by totiž došlo k situácii, kedy by bolo nutné konštatovať, že dodržiavaním príkazov Obchodného zákonníka bol porušený zákon, čo v právnom štáte nemôže existovať.

Poukázal na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - uznesenie z 27. 03. 2013 pod sp. zn. 6MCdo/4/2012, ktorým zrušil rozsudok Krajského súdu v Prešove v dôsledku podania mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora, pretože nižšie súdy nepostupovali správne, ak na právne vzťahy vzniknuté z úverovej zmluvy aplikovali ustanovenia Občianskeho zákonníka.

Okresný súd podľa odvolateľa pochybil aj v tom, že použil ustanovenie právneho predpisu, ktoré nadobudlo účinnosť až 13. 06. 2014. Právna norma pôsobí do budúcnosti, preto je možné ju aplikovať len od nadobudnutia jej účinnosti s výnimkou intertemporálnych noriem. Ako vyplýva zo samotnej dôvodovej správy a výkladu z opaku, pokiaľ podľa zákonodarcu bude od istého momentu nutné

aplikovať Občiansky zákonník na spotrebiteľské vzťahy absolútne, tak do momentu tejto úpravy takáto aplikácia noriem Občianskeho zákonníka neprichádza do úvahy. Do účinnosti tejto úpravy musí patriť absolútna pôsobnosť Obchodného zákonníka a jeho ustanovení. Preto ak právny predpis nevyhnutne aplikovateľný na právny vzťah stanovuje, že odstúpenie od zmluvy má za následok, že dlžník je povinný vrátiť veriteľovi dlh aj s úrokmi, je na základe odstúpenia od zmluvy, upravenej absolútne podľa Obchodného zákonníka, nutné veriteľovi priznať aj právo na úroky.

Navrhovateľ namietal aj výšku mesačných splátok, ktorými je odporcom 1/ až 3/ umožnené povinnosti plniť. Keďže podľa názoru navrhovateľa je napádané rozhodnutie súdu nesprávne v časti, ktorou bol jeho návrh zamietnutý, splácanie v mesačných splátkach vo výške stanovených napádaným rozsudkom nie je úmerné výške požadovanej pohľadávky a práva navrhovateľa na jej uspokojení by boli vážne dotknuté. Navyše z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že pri posudzovaní majetkových pomerov odporcov súd do ich výdavkov zahrnul aj príspevky na životné poistenie, čo nie je nevyhnutným nákladom na živobytie. Navyše táto poisťka môže byť zrušená a suma, ktorú odporcovia z poisťky zinkasujú, môže byť použitá na úhradu dlhu voči navrhovateľovi, pričom takýmto konaním nebude nijako ohrozené ich živobytie.

Odporcovia 1/ až 3/ sa k odvolaniu navrhovateľa nijako nevyjadrili.

Krajský súd, ako súd odvolací, vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 212 ods. 1 O. s. p. a bez nariadenia pojednávania v súlade s ustanovením § 214 ods. 2 O. s. p. napadnutý rozsudok v odvolaní napadnutom výroku o zamietnutí návrhu, o priznaní splátok a v súvisiacom výroku o trovách konania v zmysle § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil ako vecne správny z nasledovných dôvodov:

Podľa § 219 ods. 1 O. s. p., odvolací súd rozhodnutie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

Ods. 2. Ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku súdu prvého stupňa; prvostupňový súd vykonaným dokazovaním ustálil, že na základe zmluvy o stavebnom sporení č. 2749636 2 02 bola s odporcami 1/ až 3/ dňa 06. 09. 2005 uzavretá zmluva o mimoriadnom medziúvere č. 2749636 7 04 a stavebnom úvere č. 2749636 2 02. Túto zmluvu podpísal navrhovateľ ako veriteľ, odporcovia 1/, 2/ ako dlžníci, odporkyňa 3/ ako ručiteľka. Odporcovia 1/, 2/ prestali uhrádzať splátky v dohodnutej výške, pretože sa dostali do finančnej tiesne tým, že najprv odporca 1/ stratil prácu a stal sa predčasne starobným dôchodcom, následne aj odporkyňa 2/. Z dôvodu nesplácania úveru v dohodnutých splátkach navrhovateľ listom zo dňa 19. 03. 2013 odstúpil od úverovej zmluvy a vyzval odporcov 1/, 2/, aby vrátili zostatok úveru, o čom upovedomil aj odporkyňu 3/. Odporcovia 1/, 2/ finančné prostriedky nevrátili.

Prvostupňový súd zo skutkových zistení správne dospel k právnomu záveru, že posudzovaný právny vzťah účastníkov konania je od samého vzniku právnym vzťahom, založeným spotrebiteľskou zmluvou. Navrhovateľ bol od uzavretia zmluvy v postavení dodávateľa a dlžník v postavení spotrebiteľa. Preto uvedený právny vzťah nie je vyňatý z režimu spotrebiteľského práva, aj keď nejde o spotrebiteľský úver (§ 1 ods. 3 z. č. 129/2010 Z. z., § 1 ods. 2 z. č. 258/2001 Z. z.). Navrhovateľ v odvolaní poukázal na to, že vzťah medzi účastníkmi je vzťahom obchodno-právnym, preto sa naň budú primerane vzťahovať ustanovenia Obchodného zákonníka. Takýto názor nie je správny. Predmetná zmluva medzi účastníkmi je nepochybne zmluvou typovou a odporcovia 1/, 2/ nepoužili predmet plnenia na podnikanie; veriteľ je podnikateľom a predmet konania sa týka jeho podnikateľskej činnosti. S účinnosťou novely Občianskeho zákonníka, vykonanej zákonom č. 153/2004 Z. z. od 01. 04. 2004 sa posilnila právna ochrana spotrebiteľov aj na vzťahy z pred jeho účinnosti; predmetná zmluva bola uzatvorená dňa 06.09.2005.

Podľa § 879f ods. 3, 4 OZ, spotrebiteľské zmluvy podľa § 52, uzavreté predo dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona (pred 01.04.2004), sa musia dať do súladu s ustanoveniami § 53 a 54 tohto zákona a spotrebiteľské zmluvy o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch aj s ustanovením § 55 ods. 1, ak ide o náležitosti zmluvy, a s ustanovením § 57 tohto zákona do troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona (ods. 3). Ustanovenia spotrebiteľských zmlúv, ktoré nie sú dané do súladu s ustanoveniami § 53, 54 a 57 tohto zákona podľa odseku 3, sú neplatné po uplynutí troch mesiacov odo dňa nadobudnutia účinnosti tohto zákona. Spotrebiteľ má právo odstúpiť od spotrebiteľskej zmluvy o práve užívať budovu alebo jej časť v časových úsekoch, ktorá nie je podľa odseku 3 daná do súladu s ustanovením § 55 ods. 1 tohto zákona, ak ide o náležitosti zmluvy, a to do

troch mesiacov po uplynutí lehoty podľa odseku 3 (ods. 4). Navrhovateľ v odvolaní poukazuje na § 261 ods. 3 písm. d) Obchodného zákonníka; odvolací súd nijako nepopiera argumenty, že úver je absolútnym obchodom; napriek tomu zároveň ide o zmluvu spotrebiteľskú (s ohľadom na povahu zmluvných strán); preto je nutné podrobiť ju (zmluvu o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere) prieskumu z hľadiska ustanovení o spotrebiteľských zmluvách, zakotvených v Občianskom zákonníku. Definíciu spotrebiteľskej zmluvy zodpovedala zmluva o mimoriadnom medziúvere a stavebnom úvere, uzavretá medzi Prvou stavebnou sporiteľňou, a. s. a odporcami aj v čase jej uzavretia, kedy Občiansky zákonník v § 52 ods. 1, 2 ustanovoval, že spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenie o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia, upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto zákona, sú neplatné.

Prejednávaná vec je teda o spotrebiteľskej zmluve, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou (zákonom o ochrane spotrebiteľa a ustanoveniami Občianskeho zákonníka); ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom, ktorý prijíma úver na spotrebu; t.zn. ide o typicky občianskoprávny vzťah; úverovanie spotrebiteľa patrí medzi najfrekventovanejšie občianskoprávne vzťahy. S účinnosťou zákona č. 150/2004 Z. z. od 01. 01. 2004 došlo k zásadnej zmene spotrebiteľského práva; nevýhodnejšie zmluvné klauzuly oproti zneniu Občianskeho zákonníka sa dostali do rozporu s novým ustanovením § 54 ods. 1 OZ („spotrebiteľovi sa ani inak nesmie zhoršiť jeho postavenie“; použitie nevýhodnejšieho podnikateľského práva (nie občianskeho práva) na spotrebiteľský právny vzťah predstavuje zhoršenie postavenie spotrebiteľa. O tom, že v prejednávanej veci ide o spotrebiteľskú zmluvu, nemožno pochybovať a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje „každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom“. Týmto odvolací súd odpovedá na v podstate jedinú odvolaciu námietku, a síce, že predmetná vec spadá výlučne pod ustanovenia Obchodného zákonníka. Okrem vyššie uvedeného odvolací súd poukazuje aj na zosúladenie ustanovenia § 54 ods. 1 OZ s právom Európskej únie (zákonom č. 150/2004 Z.z.), ktoré umožňuje členským štátom prijať na ochranu spotrebiteľov aj prísnejšie ustanovenia, než aké odporúča Smernica Rady 93/13/EHS (článok 8 smernice). V dôsledku toho v rámci kolízie dvoch noriem na ten istý inštitút je nevyhnutné použiť občianskoprávnu úpravu. Je náležité a plne v súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva je dôvodné aplikovať právnu úpravu o občianskych právach a nie podnikateľské právo.

V súvislosti s týmto odvolateľ namieta použitie v čase rozhodovania okresného súdu ešte neúčinného zákonného ustanovenia - § 52 ods. 2 OZ; prvostupňový súd skutočne v odôvodnení svojho rozsudku citoval toto zákonné ustanovenie, avšak v ďalšom odôvodnení ho už neaplikoval. Tento procesný postup odvolací súd nepovažoval za pochybenie, ktoré by malo za následok porušenie práv účastníkov; len pre správnosť odvolací súd uvádza, že citované ustanovenie je účinné od 01.04.2015 - účinnosť od 13.06.2014 bola posunutá ešte pred jej nadobudnutím (zákonom č. 151/2014 Z. z.). K zavedeniu tejto novely je potrebné uviesť, že úmysel zákonodarcu priamo vyplýva z odôvodnenia pozmeňujúceho návrhu: „bude sa vždy preferovať OZ, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší, a to na celý režim právneho vzťahu, aj keby sa na právny režim mohla použiť právna úprava Obchodného zákonníka - OZ aj pri posudzovaní otázky premlčania, otázky úpravy určenia zmluvnej pokuty, uznania záväzku a podobne“. Zaradenie tohto textu do Občianskeho zákonníka s dosahom na všetky absolútne obchodnoprávne vzťahy chápe odvolací súd ako snahu o odstránenie rozdielností v posudzovaní spotrebiteľských zmlúv, podriadených Obchodnému zákonníku, všeobecnými súdmi normatívnou úpravou - § 52 ods. 2 OZ. Povinnosť aplikovať § 52 ods. 2 OZ v znení účinnom od 01. 04. 2015 aj na právne vzťahy vzniknuté pred 01. 04. 2015 súdy Slovenskej republiky rešpektujú (Krajský súd v Banskej Bystrici vo veci sp. zn. 17Co/997/2014, Krajský súd v Prešove vo veci sp. zn. 9Co/59/2014, Krajský súd v Bratislave vo veci sp. zn. 5Co/349/2012). Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6MCdo/4/2012, na ktoré poukazuje v odvolaní navrhovateľ, vychádza z odlišnej skutkovej situácie, kedy predmetom konania nebol nárok veriteľa proti spotrebiteľovi, ale nárok ručiteľa, ktorý po plnení za dlžníka uplatnil proti nemu svoju regresnú pohľadávku; bol vydaný pred novelizáciou § 52 ods. 2 OZ, dňa 27. marca 2013, preto závery z neho vyplývajúce nemožno vzťahovať na prejednávanú vec.

Okrem vyššie uvedeného, predmetnú vec, hoci ide o úver zo stavebného sporenia - úver a medziúver - je potrebné posudzovať v zmysle občianskoprávných predpisov aj z dôvodu, že ide o formulárovú zmluvu, ktorej zmluvné podmienky spotrebiteľ nemal možnosť nijako ovplyvniť: navrhovateľ pripraví text zmluvy o úvere a spotrebiteľ ani nemá možnosť sa s ním oboznámiť pred tým, než o poskytnutie

úveru vôbec požiada; po požiadaní už spotrebiteľ do textu zmluvy nemá možnosť zasiahnuť; taktiež neprichádza do úvahy možnosť ovplyvniť prípadný spôsob a formu zabezpečenia záväzku; v zmluve nie je uvedená doba splatnosti; to platí aj na neprijateľnú klauzulu o predĺžení premlčania na 10 rokov, ktorá sama osebe úplne jasne spôsobuje hrubú nerovnováhu v právach a povinnostiach v neprospech spotrebiteľa.

Ak dodávateľ predformuluje v spotrebiteľskej zmluve klauzuly, ktoré sú v rozpore s ustanovením § 54 ods. 1 OZ, resp. ich nedá do súladu s § 54 ods. 1 OZ v zmysle § 879f ods. 3, 4 OZ, dostáva sa do rozporu so zákonom a takéto klauzuly sú neplatné (§ 39 OZ). O takýto rozpor ide aj vtedy, ak by sa postavenie spotrebiteľa zo spotrebiteľskej zmluvy použitím inštitútu práva podľa ObZ s odkazom na § 261 ods. 1 ObZ zhoršilo napriek tomu, že Občiansky zákonník upravuje pre spotrebiteľa rovnaký inštitút priaznivejšie.

V prejednávanej veci dospel odvolací súd k záveru, že použitie ustanovení Občianskeho zákonníka (v znení účinnom v čase uzatvorenia zmluvy) je pre spotrebiteľa priaznivejšie, ako použitie obchodnoprávných predpisov.

Keďže okresný súd sa veľmi podrobne a dôsledne vysporiadal so všetkými skutočnosťami, podstatnými pre posúdenie uplatnených nárokov navrhovateľa vrátane skutočností, ktoré tvorili podstatnú časť odvolacích dôvodov navrhovateľa proti rozsudku okresného súdu, odvolací súd nevidel dôvod na zmenu (§ 220 O. s. p.), resp. zrušenie (§ 221 O. s. p.) jeho rozhodnutia. Odvolací súd sa stotožňuje so závermi okresného súdu, že dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy, dvojaká právna úprava zmluvných pokút a podobne). Aplikácia prax ukazuje, že aj takýto stav môže fungovať dlhodobo (od 01. 01. 1992), avšak niet rozumného dôvodu na konštatovanie, že na právne posúdenie v typickej občianskoprávnej veci má dopad aj právna úprava, regulujúca vzťahy v zásade medzi podnikateľmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre spotrebiteľa výhodnejšia (rozsudok NS SR sp. zn. 5MCdo/20/2009, rozsudok KS Prešov sp. zn. 6Co/26/2012). Odvolací súd preto odmietol názor navrhovateľa, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec nemožno použiť právnu úpravu občianskeho práva, ale obchodného práva. Ochrana spotrebiteľov vo svetle § 54 ods. 1 OZ prichádzala do úvahy už pred 1. januárom 2008 v súvislosti s novelou Občianskeho zákonníka, vykonanou zákonom č. 563/2007 Z. z.. Prostredníctvom ustanovenia § 879f ods. 3, 4 OZ mali všetci dodávatelia, vrátane navrhovateľa, rovnakú trojmesačnú dobu na zosúladenie zmluvných podmienok s § 54 ods. 1 OZ (napr. klauzula o predĺžení premlčania na 10 rokov).

V danom prípade prvostupňový súd vec správne posúdil, v dostatočnom rozsahu vykonal dokazovanie a správne vyvodil právne závery, a to aj vo vzťahu k odporčyni 3/ ako k ručiteľovi. Typickým znakom ručenia je jeho subsidiarita; prejavuje sa v tom, že veriteľ sa musí najprv domáhať plnenia záväzkov u dlžníka; povinnosť ručiteľa nastáva až po nesplnení povinností dlžníka; ak vzťah medzi dlžníkom a veriteľom je spotrebiteľský vzťah a ručenie zabezpečuje uvedený právny vzťah, vzhľadom na občianskoprávnu úpravu primárneho vzťahu aj ručenie podlieha úprave podľa Občianskeho zákonníka.

Vzhľadom na skutočnosť, že voči rozsudku sa odvolal len navrhovateľ a to v časti zamietavého výroku, odvolaciemu súdu neprichodilo posudzovať a rozhodovať o výroku rozsudku, ktorým bol nárok navrhovateľa uspokojený; odporcovia 1/, 2/, 3/ sa proti nemu neodvolali; v tejto časti zostáva rozhodnutie nedotknuté (odvolací súd nemal možnosť korigovať odvolaním nenapadnuté rozhodnutie okresného súdu).

Odvolací súd považoval rozsudok okresného súdu za správny aj ohľadom zamietnutia časti príslušenstva z istiny, pretože v dôsledku odstúpenia od zmluvy podľa občianskoprávných predpisov došlo k zrušeniu zmluvy od počiatku a teda navrhovateľovi vzniklo právo len na vrátenie bezdôvodného obohatenia v zmysle § 451 OZ a s tým súvisiaci úrok z omeškania v zmysle § 517 ods. 2 OZ a § 3 ods. 1 Nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 87/1995 Z. z., avšak len vo výške a od počiatku, stanoveného súdom, ktorý správne neprekročil návrh navrhovateľa.

Rozsudok okresného súdu je správny aj v časti určenia splátok vo vzťahu k navrhovateľovi; vzhľadom na priznanú sumu je výška splátok 60,- Eur dostatočná.

Okresný súd rozhodol správne aj o trovách prvostupňového konania, keď konštatoval, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania, opierajúc sa o ustanovenie § 142 ods. 2 O. s. p.. Navrhovateľ si pôvodne svojím návrhom uplatňoval 13 703,01 Eur, úspešný bol do výšky 5 546,14 Eur; osobitne v odvolaní nepriznanie náhrady trov konania nenapádal. Aj podľa názoru odvolacieho súdu bol úspech odporcov 1/ až 3/ vo vzťahu k neúspechu navrhovateľa približne rovnaký, a preto aj v tejto časti výrok rozsudku o trovách konania ako výrok súvisiaci potvrdil.

V odvolacom konaní boli úspešní všetci odporcovia; k odvolaniu navrhovateľa sa nevyjadrili, žiadne trovy si neuplatnili, ani im zo spisu nevyplývajú. Preto odvolací súd rozhodol, že odporcom 1/ až 3/ náhradu trov odvolacieho konania nepriznáva.

Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.